

siger: stop — nej lad os bare være fri for at faa med Fagforeninger at gøre inden for vore Døre. Ja mange, der ellers ser med stor Sympati paa Fagforeningsbevægelsen, stiller sig fuldstændig afvisende overfor den paa dette Omraade. Mange siger ogsaa — min Pige har det saa og saa godt — har saa og saa megen Fritid — hun behøver ingen Fagforening — nej, naturligtvis er der en Del, der ikke behøver det for deres egen Skyld, men jeg tror nok, der er umaadelig mange flere, der behøver det, og det er jo netop en af de smukke Sider ved Fagforeningstanken, at de, som har det godt, staar Last og Brast med dem, der har det daarligt, og derved hjælper til at højne hele Standens Niveau. Men skal en saadan Fagforening kunne samle ogsaa de bedste Elementer indenfor Standen og vinde Anerkendelse og Støtte ogsaa i andre Klasser, maa den ledes klogt og besindigt og fare frem med Læmpe; der er vist intet Felt, hvor gammel Fordom sidder sejgere fast end i alt, hvad der angaar Indretning af Hus og Hjem.

Breve om Kvindesagen fra en gammel Præstekone.

II

Kære Anna!

De ved nok, at der er talt saa meget om, hvor skrækeligt det var, at Kvinderne nu ved at studere og ved at uddannes i alle Retninger bleve Mændenes Konkurrenter og trængte sig frem til alle de Bestillinger, der hidtil havde været Mændene forbeholdte. „Hvad skulde det saa dog blive til for de stakkels Mandfolk!“ Men jeg synes, at Sagen forholder sig ganske anderledes, og at det er Mændene, der har taget Kvindernes Gerning fra dem. I gamle Dage var det Kvindernes Gerning at brygge, bage, karte, spinde, væve og passe Mejerierne. Men da Maskinerne kom, erobrede Mændene alle disse Erhvervsgrene, og Kvindernes Virksomhed og Fortjeneste sank derved ned i en saadan Grad, at hun var nærved at være nden Eksistensmidler, da det Arbejde, hun udførte, lønnedes saa slet, at det kun blev til Sulteføde. En Enke, jeg har kendt, fik 50 Øre om Dagen for at sy paa en Systue fra Morgen til Aften, og det var tilmed paa egen Kost; og hun fik for at strikke et Pund fint Uldgarn for en Uldhandler 50 Øre, hvilket var et Par Dages Arbejde i det mindste. Men da hun var skrøbelig og forvoksen, kunde hun ikke taale strengere Arbejde. Kvinderne bliver nok brugte, men af samme Grund som Kineserne, fordi de ere nøjsomme, billige, ja det billigste Arbejdsemne man har. — Men Kvinderne er vaagnet op og kæmpe nu med al deres Energi for deres Tilværelse, og man maa beundre den Kraft, hvormed de har taget fat. Men de har mange Vanskeligheder at overvinde. Vil de studere, kån de som oftest først begynde som Voksne, og har da ikke de Forkundskaber, som Drengene allerede fra Børn af har faaet i Real- og Latinskoler. Det er ogsaa de færreste Kvinder, der har Lejlighed til at ofre al deres Tid til Bøgerne, hun maa ved Siden af Læsningen være huslig i Hjemmet og holde sit eget og andres Tøj i Orden o. s. v. Tilmed er den private Undervisning, hun er henvist til, saa dyr, at hun tidt maa stifte Gæld for at komme frem. Men frem vil hun, og frem kommer hun! Det huslige Arbejde lønnes slet for unge dannede Piger, der tidt maa tjene uden Løn, ja endog betale for at have den Fornøjelse at arbejde fra tidlig Morgen til Aften silde. En ung Grossererdatter fortalte mig, at hun havde betalt for sig et helt Aar i en Præstegaard, og de vare saa fornøjede med hende, at de meget gerne vilde beholde hende et Aar endnu, men NB.

uden Løn! Den unge Pige udbrød ganske fortvivlet: „Hvad skal vi unge Piger dog gøre?“ — Jeg tror, at jeg véd, hvad de skal gøre. De skal tage Plads som „lady-maids“, de unge dannede Piger fra de gode Hjem; det er maaske ikke den behageligste Stilling, men den lønnes bedst. I vore Dage, da der saa ofte klages over Tyendet, og specielt over Pigerne, tror jeg at saadanne unge Kvinder ligefrem har en Mission, thi jeg er vis paa, at de netop paa Grund af deres Dannelse vil varetage deres Gerning med den største Samvittighedsfuldhed, og lade det være sig en Æressag fuldt ud at kunne udfylde den Plads, de har overtaget. Men har en Familie faaet en saadan ung Pige i Huset, saa mener jeg, at det er selvfølgelig, at dannede Mennesker behandle hende godt, ikke blot udnytter hendes Arbejdskraft og anviser hende sit Værelse, men optager hende i sin Midte, dem selv og hende til Hygge; thi en ung Pige trænger til Paavirkning af ældre erfarne Mennesker, hun skal jo udvikles ved Omgangen med Andre, og det var ikke heldigt, om hun skulde søge sit Selskab udenfor Huset. I en fremmed By vilde det heller ingenlunde være let for en ung Pige at stifte Bekendtskab med andre, naar det ikke sker gennem den Familie, hun opholder sig hos. I England skal det være almindeligt at bruge „lady-maids“. I en Familie, har jeg læst, var der tre unge Piger, der tjente som Kokkepige, Stupige og Barnepige. Den ene var Datter af en Lord, den anden af en Embedsmand, og den tredje af en Grosserer. Jeg har kendt en Præstefamilie her i Landet, der havde flere dannede unge Damer i deres Tjeneste. De samledes om Aftenen til Højtlesning og Musik. Var der Gæster, præsenteredes de unge Piger for dem som f. Eks.: „vor Husjomfru Frøken Petersen“. Al Begyndelse er svær, men jeg tror nu at Udviklingen gaar i den Retning for uformuende unge Piger, og jeg vil ønske, at der maa findes aabne Hjem og aabne Hjerter til at modtage de unge Piger, der søge deres Gerning blandt fremmede. Lidt Moderkærlighed findes dog vist hos alle os Kvinder, lad os møde de unge Piger med den. Farvel for denne Gang!

Deres gl. Veninde

M. L.

„Dame“- eller „Kvindesag“.

For at kunne se, hvem der har Ret i dette Stykke, burde vi noget nærmere bestemme Betydningen af Ordet Dame. Er det alle dem, der lever uden at arbejde, saa udtrykte det Fattighuslem sig korrekt, som i Sommer ude paa Landet klagede sig til mig, fordi „den anden Dame“, hun boede sammen med, var saa grulig slem i sin Mund. Men saa tog den Arbejdsgiver Fejl, der forleden avreterede om „nogle Damer“ til at rulle Cigarer. Er det i Klæderne det stikker, da maa vi langt op over Grænsen for borgerlig Skattepligt, dersom man da skal tro „Vort Hjem“, som belærer os om, at en Dame „maa“ eje 4—6 Toilettørjær foruden en lækker Natslobrok og selvfølgelig et større Antal Kjoler til de forskellige Tider af Døgnet. Er det noget af alt dette: Lediggang, Klæder, Penge, da er der efter mit Kendskab til Dansk Kvindesamfund ikke mange Damer indenfor Rækken. Forøvrigt sætter Foreningen jo intet Skel. Dersom blot hver tiende af de 11,000 organiserede Arbejdssker, vi har her i Hovedstaden, vilde lægge 4 Øre til Side ugentlig til at betale Kontingent med, vilde de kunne regere hele Samfundet og bestemme Retningen af dets Virksomhed.

Sofie Jensen har fuldkommen Ret i, at der hersker en utiladelig Tanke-løshed overfor det, der burde ligge enhver varmtfølende Kvinde paa Hjerte: vore Søstres haarde Kamp for Brødet. Men Ulykken er, at Tanker og Ord kun rækker saa kort; og for at gribe handlende ind, f. Eks. hidføre en Strejke, fordres der et per-

sonligt Kendskab til Forholdene, et saadant Kendskab, som kun vindes gennem aarelang Anstrængelse, ja egentlig vel kun ved selv at tage Del i Arbejdet. Men skrive og læse kan vi jo alle. Jeg synes derfor, vi bør bruge dette Middel til dog at komme hinanden lidt nærmere; og jeg har derfor glædet mig over den lille Artikel af Sofie Jensen, endskønt jeg ikke er enig med hende i hvad hun siger om kommunal Stemmeret.

Jeg vidste for det første ikke bedre, end at dog nogle Arbejdssker var skattepligtige og altsaa ogsaa vilde blive stemmeberettigede. Jeg troede, at en dygtig, øvet og nogenlunde heldig Arbejdsske var nok saa godt stillet som de Kvinder, der hører til det saakaldte literære Proletariat, de, der — uden at faa Plads ved Kommunelærerindernes velbesatte Bord — af Lyst, Anlæg og Opdragelse er henviste til at leve af Aandsarbejde, som Literatur, Journalistik, Privatundervisning og Kontorarbejde.

At Kvindekaar er trange, det gælder i alle Fald ikke blot Haandens Arbejdere; saa meget mere Grund er der da til at støtte hinanden, hvor det er muligt.

Derfor synes jeg ogsaa, Spørgsmaalet om kommunal Stemmeret vedrører alle Kvinder uden Hensyn til deres egen Deltagelse deri. Fraset den Omstændighed, at Bevidstheden om at have kvindelige Vælgere jo sikkert vil paavirke de høje Borgerrepræsentanter, saa er vi dog enige om, at Deltagelse i det offentlige Liv under hvilket som helst Former er i høj Grad opdragende. Jo mere man kan have at udsætte paa de bedrestillede Kvinder, des mere maa man da ønske dem denne Opdragelse i Ansvarsfølelse, Interesserethed, videre Livssyn o. s. fr. og tro, at dette i Længden vil komme Samfundet i sin Helhed til Gode.

Er vi desuden ikke alle solidariske, ogsaa i vore økonomiske Interesser? Eksempelvis vil jeg blot nævne det, at hver Gang en Kvinde tager et Aandsarbejde op for Alvor, bliver der en Syerske mindre, og det en af dem, der nedsætter Arbejdets Pris mest, nemlig dem, der syr for sig selv og derfor ikke regner det saa nøje med Betalingen for sin Tid; thi det, at Syning er et Allemandsarbejde mellem Kvinder, er vel dog en Hovedgrund til den daarlige Betaling for Syarbejde. Hvor mange iblandt os, der er Damer, det kan der tvistes om; men Kvindenavn bærer vi alle; og noget maa der dog være i os, der, naar vi blot kan finde frem til hinanden, maa føre os sammen i en stor og styrkende Følelse af Fællesskab.

Et ikke skatsskyldigt Medlem af
Dansk Kvindesamfund.

Sundheds Vejledning for Hjemmet.

Det er en almindelig fastslaaet Anskuelse, at den store Dødelighed blandt smaa Børn ofte skrives sig fra de unge Mødres Ukendskab til Behandlingen af det spæde Barn i de første 14 Dage efter Fødslen. De fleste Hjem er ikke i Stand til at skaffe sig en udlært Sygeplejerske til Pasning af Moder og Barn, saa mange Mødre staa ofte ret hjælpeløse over for den store Op-gave, som Skæbnen har betroet dem. Dobbelt farlig for en saadan ung Moder er de utallige Raad fra velvillige Slægt og Naboer, der med rund Haand øser deres Erfaringer over den ulykkelige Moder, der hverken ved ud eller ind under de ganske modstridende Raad.

Det er derfor af allerstørste Betydning, at Dansk Sundhedstidendes Bibliotek har udgivet en Bog af Fru Dorthea Secher-Leth og Dr. med. Monrad til Vejledning i Pleje og Pasning af Moder og Barn under Fødslen og Barselsengen, der vil være særdeles værdifuld for unge Mødre. Fru Secher-Leth giver den Besked om alle de enkelte Spørgsmaal, som under Barselplejen kan paatrænge sig. — Om Værelset og Sengen, om Linned og Beklædning, om Plejen af Brystet og om Barselkvindens Mad. Det er helt igennem den erfarne Kvinde, der be-

svarer alle Spørgsmaal vedrørende Forberedelserne til den farlige Akt. Den anden Halvdel af Bogen er af Dr. med. Monrad, der med Lægens kyndige Blik omtaler de forskellige Maader at opføde Barnet paa, og de Sygdomssymptomer, der maa agtes paa, om Sundheden skal bevares. Dr. Monrad advarer imod at give det spæde Barn Kiksemad. Der findes ingen Næringsværdi i den for Barnet, og selv den uskyldige Mariekiks kan fremkalde Tarmkatarh hos Barnet. Ogsaa Tvebaksmad og Vælling fordømmer han, da Barnets Fordøjelsessvædsker først i fjerde og femte Levemaaned faar Evnen til at danne Stivelsen til Sukker.

Kun Komælken er det eneste hensigtsmæssige som kunstig Ernæringsmiddel, naar det tilberedes paa den rette Maade. Endskønt Doktoren giver denne Forklaring paa en viden-skabelig Maade, er den dog let forståelig for enhver. Bogen er omtrent paa hundrede Sider og bør ejes af enhver ung Moder.

Johanne Meyer.

Boganmeldelse.

Karl Marx og den historiske Socialisme af F. Linderberg. (Lehmann & Stages Forlag.)

Vi har modtaget ovennævnte Bog af Fernando Linderberg. Det er et Emne, som i vore Dage maa interessere enhver: Socialismens Udvikling, dens Berettigelse og Arbejdernes Kamp for større Part i de ved Aarhundredets Opfindelser skabte Rigdomme. Bogen er rig paa interessante og oplysende Detaljer, og det Motto, som staar foran Forordet: „Hvad vi maa overtage fra Socialdemokratiet er først og fremmest Synspunktet fra nederen“, er et Ord, som afvæbner Kritiken ved sin ærlige Ensidighed. — Og hermed anbefale vi Bogen til alle dem, der maatte ønske at lære noget nærmere om denne ny Verdensmagts Tilblivelse.

Sorø Husholdningsskole.

Denne Skole har udsendt Beretning for de 5 Aar, i hvilken den nu har virket. Tanken til dens Oprettelse stammede oprindeligt fra Fru Jutta Møller, D. Kvindesamfunds Formand, men det blev de nuværende Bestyrerinder, Fru Eriksen og Frk. Magdalene Lauridsen, som kom til at føre Tanken ud i Livet, og dette lykkedes dem navnlig, efter at et Aktieselskab var bleven dannet i Sommeren 1896 og den nuværende Skolebygning opført. I sin nuværende Skikkelse kan Skolen modtage 50 Elever — i sidste Sommer endog 56. Der gives baade teoretisk og praktisk Undervisning. Den teoretiske omfatter Husholdningskemi, Sundhedslære, Naturlære, Plantelære og Bogføring. De praktiske Øvelser omfatter almindelig og finere Madlavning, Slagtning, Bagning, fransk Vask og Strykning, Stupigegerning, Kjole- og Linnedsyning, Stopning og Lapning. — Eleverne deles i Hold, der skifter hver Maaned, og alle Elever faar ligelig Del i alle Arbejder. Desuden lægges der Vægt paa gennem Foredrag af alsidig Art — om Literatur, Kvindens Rettsstilling, Økonomi osv. at aabne de unge Pigers Sind for de Spørgsmaal, der rører sig i Tiden. — Bestræbelserne gaa ud paa „at gaa fremad“, at „lære af Erfaringerne“, og Skolens Ledelse kunde sikkert ikke være i bedre Hænder end hos den nuværende Bestyrelse, der i sit Forord ikke blot takker for den viste „Tillid, Interesse og Velvilje“, men ogsaa for „gavnlig Kritik og nyttige Vink.“ Man maa haabe, at Skolen i Aar faar den Statsunderstøttelse, som den hidtil har maattet undvære.

Børnearbejde.

Pastor Ostenfeldt talte i Onsdags i Bethesda om Børns erhvervsmæssige